

Akademický rok 2021/2022

Bakalářská práce – posudek oponenta

Jméno a příjmení studenta: Terézia Poljaková

Název práce: Princ a Záhradník

Slovní hodnocení:

První ukázky z fantasy komiksu *Princ a Záhradník* mi řazením ornamentálních motivů, organickým rámováním panelů a rozechvělým písmem připomněly bohatě zdobené a rukopisnými texty protkané stránky knížek Lyndy Barryové. Tato americká autorka je dnes živou legendou a její komiksy i kurzy interdisciplinární kreativity, v nichž se snaží ukázat, jak důležité je akceptovat vlastní i cizí zvláštnosti a užívat si své „divné myšlenky“, inspirují nejen studenty uměleckých škol. Prvotní dojem jsem ovšem musel přehodnotit, když jsem si prohlédl a přečetl dokončený první díl *Prince a Záhradníka*. Zatímco příběhy Lyndy Barryové bývají pevně usazené v určitém místě a čase, aby na pozadí sociálních konfliktů rozehrály individuální mikrodramata, Princ i Záhradník jsou symbolické figury, proplouvající romantickou a fantaskní Přírodou. Záhradník místo péče o zahrádku studuje příručku čar a kouzel a „jednoho teplého dne“ se vydá do lesa. Jeho zájem o tuto biocenózu ovšem není odborný; na lesní mýtině hodlá po západu slunce nachytat měsíční žáby, aby mohl olizovat jejich kůži, která vylučuje psychotropní látky. Místo nezávazného tripu však Záhradníka čeká nepříjemný zážitek: jeho jazyk promění jednoho žabáka v Prince, který svou novou podobou není zrovna nadšený. Zdá se být osamělý a nešťatný v kruhu vlastní rodiny a jeho lesní moudrost, nabitá vědeckou terminologií, je nesrozumitelná i pro Záhradníka.

Dobrodružství proměny odkazuje k tranzici, které se od úředního procesu, vyžadujícího řadu odborných vyšetření, hormonálních terapií a chirurgických zákroků, než může dojít k oficiální změně pohlaví a jména, liší jako pohádkové vyprávění od policejního protokolu. Svět, který Terézia Poljaková stvořila na třiceti stranách fantasy komiksu, je mi sympatický kresbou, humorem a nadsázkou, a také tím, že filozofická východiska a inspiraci queer ekologií, o nichž se rozepisuje v dokumentaci projektu, v samotné práci neilustruje, ale snaží se je poctivě vtělit do zajímavého příběhu.

Cíl bakalářské práce splnila autor*ka v podstatě beze zbytku, když svůj komiks publikovala. Nechala jej vytisknout na risografu, což je řešení levné a ekologické, s přidanou hodnotou přitažlivé alternativy k běžné ofsetové produkci. I když se jedná o malý náklad, je to první krok k ověření životaschopnosti fikčního světa.

Otázky k rozpravě:

- 1) V dokumentaci bakalářské práce autor*ka zmiňuje esej *Proč se Američané bojí draků* americké spisovatelky Ursuly Kroeber Le Guinové, která se ve svých románech a povídkách snažila vést čtenáře k empatii a k porozumění jinému a odlišnému. LeGuinová varovala před destruktivními následky puritánského potlačování představivosti; připomínala, že člověk nemusí být středem vesmíru a také proti sobě postavila svobodnou fantastiku a realistickou literaturu, která údajně inklinuje k antropocentrismu. Esej je jistě inspirativní i dnes, přestože vznikla před čtyřiceti lety – v reakci na kritiku fantasy jako infantilního a tudíž podřadného žánru. Současná situace je ale docela jiná; nespočet autorů už prokázal, že je možné psát o dracích, kreslit víly, elfy a trpaslíky, a zároveň přemýšlet „dospělých“ tématech. Fantasy se zkrátka stala etablovaným žánrem literárním i filmovým. A mě by zajímalo, jestli autor*ka používá fantasy jako ezopský jazyk, který umožňuje skrývat skutečné významy před nepřátelsky naladěnou většinovou společností? Nebo je žánr atraktivní spíš pro měkká a pružná pravidla „alternativní reality“, která se snadno přizpůsobují přání revidovat obvyklé představy o vztazích a hierarchiích v přírodě, a vychází vstříc touze „setřít mezidruhové rozdíly“?
- 2) Chystá se autor*ka v příběhu Prince a Zahradníka pokračovat? A šla by případně s kůží žabího prince na trh a nabídla komiks nějakému zavedenému nakladatelství?

Závěrečné hodnocení: Práci doporučuji k obhajobě.

Návrh klasifikace: A

Posudek vypracoval: MgA. Pavel Ryška, Ph.D.